

XIV CONGRESO INTERNACIONAL DE LINGÜÍSTICA GENERAL (14. MEZINÁRODNÍ KONGRES OBECNÉ LINGVISTIKY)

S ročním odkladem se ve dnech 23.–25. června 2021 konal 14. mezinárodní kongres obecné lingvistiky neboli *XIV Congreso Internacional de Lingüística General*, jedno z nejvýznamnějších vědeckých setkání v oboru lingvistiky v rámci Španělska. Tato tradiční konference se koná každé dva roky již od roku 1994, kdy se ve Valencii sešla poprvé. Tentokrát byla pořadatelem univerzita v Seville (za dva roky jím bude ve dnech 14.–16. června 2023 Universidad Complutense v Madridu) a ani roční odklad (v reakci na pandemii) nepomohl k tomu, aby se kongres mohl konat prezenčně: musel se přesunout do online prostředí.

Každý kongres je příležitost, jak se seznámit s potenciálními kolegy, dozvědět se o zajímavých projektech a obecně načerpat mnoho poznatků a zkušeností od ostatních. Na 14. ročníku promluvilo přes 200 přednášejících s příspěvky věnovanými převážně tématům spadajícím do oblasti sémantiky, makrosyntaxe, sociolingvistiky, didaktiky, ale i různým neurologickým onemocněním postihujícím paměť a řeč. Každý den bylo k dispozici pět virtuálních sálů, kde byly jednotlivé příspěvky seskupeny do tematických panelů.

První den dopoledne bylo možné navštívit tři tematické panely. První se věnoval adaptivnosti jazyka. Zazněly zde příspěvky týkající se adaptace jazyků na prostředí, ve kterém se jimi mluví, hovořilo se např. o mirativech v románských jazycích, ale také o vztazích mezi fonetikou a fonologií. Zajímavou přednášku měl José Luis Mendivil Giró, který se zabývá hranicemi a omezeními adaptace jazyků na prostředí. Ve svém vystoupení reagoval na existující hypotézy, které srovnávají fenomén adaptace jazyků na prostředí s fenoménem adaptace druhů a považují tuto adaptaci za relevantní faktor pro popis lingvistické typologie i samotné struktury jazyků, a popsal některá omezení takové adaptace. Odpolední sekce prvního dne nabídla panely jazyková ikonicitata, argumentativní sémantika versus sociální dimenze diskurzu, sociolingvistika (tento panel pokračoval i druhý den), jazykový kontrast a z dopoledního programu pokračující panel o informačních konfiguracích a lingvistickém strukturování v románských jazycích. Velmi zajímavé byly přednášky ze sociolingvistiky, kde byla mimo jiné řeč o existenci sociolingvistických a geolektálních vzorců v materiálech z korpusu PRESEEA.¹

Druhý den byly k dispozici jen tři panely, již výše zmíněný panel věnující se sociolingvistice, dále pak makrosyntax současné španělštiny a třetí panel s názvem *Sémantika, mysl a mozek*. Zbývající sály zaplnily přednášky na různá lingvistická témata. V bloku o makrosyntaxi přednesl zajímavý příspěvek s názvem *Sobre el valor de “por (lo) tanto” en contextos reducidos y su aplicación al aula de ELE* (O významu „por (lo) tanto“ v redukováných kontextech a jeho aplikace ve výuce španělštiny) Manuel Iglesias Bango. Ve své přednášce dokázal pozoruhodně propojit makrosyntaktickou charakteristiku zmiňovaného spojovacího výrazu a didaktický výklad této problematiky určený studentům španělštiny.

1 PRESEEA je projekt na vytvoření korpusu mluveného španělského jazyka reprezentujícího hispánský svět v jeho geografické a sociální rozmanitosti. Tyto materiály jsou shromážděny s přihlédnutím k sociolingvistické rozmanitosti španělsky mluvících komunit.

Odpoledne pak pokračoval jen panel přednášek z makrosyntaxe a program v ostatních sálech tvořily přednášky mimo tematické panely. Zde bych chtěla zmínit přednášku Carmen Fernández Juncal *Entre topónimos y crematónimos: los nombres de comercios* (Mezi toponymy a chrématonymy: názvy podniků), která se věnovala podkategorii vlastních jmen, totiž vlastním jménům různých obchodních značek, obchodních domů apod., jež podle ní představují málo studovanou skupinu jmen, která plní dvojí funkci: jsou to nejen vlastní jména, ale i mikrotoponyma. Lidé si s nimi totiž spojují některá místa ve městě, takže názvy fungují i jako orientační body. Autorka mimo jiné představila svůj korpus jmen tohoto typu.

Třetí den byl věnován panelům funkční kategorie a procesní význam; inovace ve výuce, kooperativní učení v jazykové třídě a lingvistika a jazykové problémy u motorických chorob. V didakticky laděné sekci měly zajímavou prezentaci María Herreros a Teresa Rodríguez Montes, které představily projekt *7Ling*, multijazyčnou aplikaci pro imigranty, uprchlíky nebo rezidentní turisty ve Španělsku, která jim pomáhá naučit se jazyk a usnadní počáteční komunikaci. Pomocí aplikace se cizinci mohou naučit užitečné fráze, slovní zásobu či gramatiku. Aplikace je k dispozici v několika jazykových provedeních, například v němčině, francouzštině, angličtině, portugalskéštině, italštině, ale i v arabštině, jelikož byla vyvinuta ve spolupráci s projektem na podporu modernizace výuky cizích jazyků v Egyptě.

Kongres měl čtyři zvané řečníky. Prvním z nich byl Martin Haspelmath, který svým příspěvkem *From community competition to complementarity in general linguistics: The eight complementary why questions* celý program zahájil. Jeho přednáška se věnovala pohledům na jazyk, které se tradičně staví proti sobě: pohledu obecnému (obecnělingvistickému) a pohledu konkrétnímu, zaměřenému na jeden konkrétní jazyk. Teoretický, zobecňující přístup se často staví proti deskripci, proti popisu konkrétních jevů, ale podle Martina Haspelmatha je i veškerá deskripce teoretická. Teoretická otázka (neboli otázka „Proč?“) je otázka hledající vysvětlení, nikoli data nebo možné praktické aplikace. Takovou otázku si můžeme položit jak o konkrétním jazyce, tak o jazyce obecně. Neměli bychom tedy zaměňovat výraz „teoretický“ za „obecný“. Podle Martina Haspelmatha není důvod tvrdit, že popis není teoretický nebo že lingvistika zabývající se konkrétním jazykem je méně hodnotná než obecná lingvistika. Obecná lingvistika totiž často využívá výsledky deskriptivní lingvistiky. Různí lingvisté si volí různé metody, ale není důvod, proč bychom je měli řadit do oddělených komunit.

Druhý den vystoupila další zvaná řečnice, totiž Catalina Fuentes Rodríguez. Její přednáška s názvem *Las fronteras de la sintaxis* (Hranice syntaxe) se zabývala zejména makrosyntaxí a její souvislosti s pragmatikou. Přednášející představila své chápání makrosyntaxe a jejích jednotek i svou koncepci vztahů mezi mikrosyntaxí, syntaxí a makrosyntaxí.

Týž den vystoupil též zvaný řečník Miguel Casas Gómez. Ve své přednášce s názvem *La terminología de la semántica: bases metodológicas, redes conceptuales y usos terminográficos* (Terminologie sémantiky: metodologické základy, konceptuální síť a terminografická užití) představil mimo jiné projekt digitálního slovníku, který bude sloužit jako virtuální nástroj pro správu a distribuci sémantické terminologie. Cílem je přispět k teoretickému sjednocení sémantické terminologie a k její standardizaci.

Posledním zvaným řečníkem byl Shigeru Miyagawa, který svým vystoupením celý kongres uzavřel. Přednáška *Syntax in the Treetops: Speaker-Addressee and Commitment Phrases* se rovněž zabývala makrosyntaxí. Obrat „syntax v korunách stromů“ metaforicky zobrazuje jeho představu o nutnosti dále „syntaktizovat diskurz“, ještě více propojovat syntax a analýzu diskurzu.

Okolnostmi vnucená online forma kongresu jistě přinesla řadu komplikací a potíží zejména praktického rázu a zabránila fyzickému setkávání a diskusím účastníků, jež vždy představují zásadní přínos každé konference. Na druhou stranu možná přispěla k tematické různorodosti, jež vedla k tomu, že si každý účastník mohl nalézt témata, která ho zajímají, i když se třeba zcela nekryla s jeho zaměřením. A to jistě není málo.

Barbora Pová | Katedra romanistiky, Filozofická fakulta
Univerzity Palackého v Olomouci | Křížkovského 10, 771 80 Olomouc
barbora.povova01@upol.cz